EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 20.9.2019
COM(2019) 424 final

2019/0200 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel päritolureeglite komitees, mis on moodustatud Marrakechis 15. aprillil 1994 allakirjutatud lõppaktile lisatud päritolureeglite lepinguga (WTO GATT 1994)

SELETUSKIRI

1. KAVANDATAV REGULEERIMISESE

Käesolev ettepanek käsitleb otsust, millega määratakse kindlaks seisukoht, mis võetakse liidu nimel päritolureeglite komitees, mis on moodustatud Marrakechis 15. aprillil 1994 allakirjutatud lõppaktile lisatud päritolureeglite lepinguga (WTO GATT 1994), seoses mittesooduspäritolureeglite läbipaistvuse suurendamist käsitleva teatise kavandatud vastuvõtmisega.

2. ETTEPANEKU TAUST

2.1. Päritolureeglite leping

Marrakechis 15. aprillil 1994 allakirjutatud lõppaktile lisatud päritolureeglite lepingu (WTO GATT 1994) (edaspidi „leping“) eesmärk on tagada, et mittesooduspäritolureeglid ise ei tekita tarbetuid kaubandustõkkeid, ning ühtlustada rahvusvahelisel tasandil päritolureegleid, mis ei ole tariifsete soodustuste andmisega seotud päritolureeglid. Kuni ühtlustamisprogrammi lõpuleviimiseni peavad lepinguosalised tagama, et nende päritolureeglid on läbipaistvad, et need ei avalda rahvusvahelisele kaubandusele piiravat, moonutavat ega häirivat mõju, et neid hallatakse järjepidevalt, ühtselt, erapooletult ja mõistlikult ning et need põhinevad positiivsel standardil. Leping jõustus 1. jaanuaril 1995.

Euroopa Liit on lepingu osaline[1]. Kõik liikmesriigid on samuti lepingu osalised.

2.2. Päritolureeglite komitee

Päritolureeglite komitee moodustati Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) raames ja selle töös võivad osaleda kõik WTO liikmed. Komitee tuleb kokku vähemalt kord aastas ja tema ülesanne on läbi vaadata päritolureeglite lepingu rakendamine ja toimimine. Komitee keskendus oma töös peamiselt mittesooduspäritolureeglite ühtlustamisele. Läbirääkimised ei ole lõppenud ning WTO liikmed kohaldavad praegu mittesooduspäritolu kindlakstegemiseks siseriiklikke päritolureegleid. Hiljuti on alustatud ka teataval määral tööd sooduspäritolureeglite valdkonnas, eelkõige seoses nende reeglitega, mida kasutatakse vähim arenenud riikidele kaubandussoodustuste andmisel. Komitee otsused võetakse tavaliselt vastu ühehäälselt.

2.3. Päritolureeglite komitee kavandatav akt

Päritolureeglite komitee võtab [kuupäev] toimuval aastakoosolekul kavakohaselt vastu teatise[2] mittesooduspäritolureeglite läbipaistvuse suurendamise kohta (edaspidi „kavandatav akt“).

Kavandatava akti eesmärk on suurendada mittesooduspäritolureeglitega seotud õigusnormide ja tavade läbipaistvust ning täiendada päritolureeglite lepingu artikliga 5 ettenähtud teatamiskohustusi.

WTO komiteede vastuvõetavate aktide õiguslikku seisundit ei ole käsitletud ei Maailma Kaubandusorganisatsiooni asutamislepingus ega ka päritolureeglite lepingus. Kavandatava akti siduvus tuleb kindlaks määrata kõnealuse akti teksti põhjal. Võttes arvesse

[1] Nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsus 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubandusläbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994) (EÜT L 336, 23.12.1994, lk 1).

[2] Austraalia, Brasiilia, Kanada, Hongkongi, Jaapani, Korea Vabariigi, Uus-Meremaa, Norra, Filipiinide, Venemaa Föderatsiooni, Singapuri, Šveitsi, Taiwani, Penghu, Kinmeni ja Matsu omaette tolliterritooriumi ning Ameerika Ühendriikide teatis.

mittesooduspäritolureeglite läbipaistvuse suurendamist käsitleva teatise sõnastust, muutub kavandatav akt poolte jaoks siduvaks.

3. LIIDU NIMEL VÕETAV SEISUKOHT

Mittesooduspäritolureeglid on reeglid, mida kohaldatakse mis tahes kaubandussoodustuste puudumise korral, st kui kauplemine toimub enamsoodustusrežiimi alusel. Peale selle võivad mõned kaubanduspoliitikameetmed, nagu kvoodid, dumpinguvastased meetmed ja päritolu märkimine, nõuda päritolu kindlaksmääramist mittesooduspäritolureeglite alusel.

Iga WTO liige pidi vastavalt päritolureeglite lepingu artiklile 5 teatama WTO sekretariaadile ettenähtud aja jooksul alates kuupäevast, mil tema suhtes jõustub WTO leping, sel kuupäeval jõus olnud päritolureeglid ning mittesooduspäritolureeglitega seotud õigusalased otsused ja üldkohaldatavad haldusotsused. Euroopa Liit edastas nõutud teabe WTO sekretariaadile.

WTO liikmed leppisid päritolureeglite lepingus kokku, et peavad läbirääkimisi ühtlustatud mittesooduspäritolureeglite üle. Need läbirääkimised ei ole veel lõppenud ning WTO liikmed kohaldavad praegu mittesooduspäritolu kindlakstegemiseks siseriiklikke päritolureegleid. Selle tulemusena kohaldatakse olenevalt asjaomastest WTO liikmetest importimisel ja/või eksportimisel erinevaid mittesooduspäritolureegleid. Peale selle ei kohalda kõik WTO liikmed mittesooduspäritolureeglitega seoses spetsiaalseid õigusnorme. Liidus on need reeglid sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määruse (EL) nr 952/2013 (millega kehtestatakse liidu tolliseadustik)[3] artiklitega 59–61.

Selleks et vältida arvukate erisuguste mittesooduspäritolureeglite kohaldamisest tulenevaid tarbetuid kaubandustõkkeid, moodustati päritolureeglite komitee delegaatide seas väike töörühm, et uurida mittesooduspäritolureeglite läbipaistvuse suurendamise võimalusi. Euroopa Liit osales selle väikese töörühma töös ja andis kavandatava akti koostamisse konstruktiivse panuse. Arutelud jätkusid päritolureeglite komitee koosolekutel, mis toimusid 2019. aasta märtsis ja mais. Liikmesriikide vaheline kooskõlastamine tagati liikmesriikide WTO delegatsioonide ja tollieksperte rühma selle osa kaudu, mis tegeleb päritolureeglitega.

Kuna selged ja prognoositavad päritolureeglid hõlbustavad rahvusvahelise kaubanduse toimimist, soovitakse kavandatava aktiga suurendada mittesooduspäritolureeglitega seotud õigusnormide ja tavade läbipaistvust ning täiendada päritolureeglite lepingu artikliga 5 ettenähtud teatamiskohustusi.

Kavandatava aktiga nähakse igale WTO liikmele ette kohustus teatada mittesooduspäritolureeglitest, mida kasutatakse GATT 1994 I, II, III, XI ja XIII artikli alusel enamsoodustusrežiimi kohaldamiseks. Sellega nähakse samuti ette vabatahtlik teatamine mittesooduspäritolureeglitest, mida kasutatakse kõikidel muudel päritolureeglite lepingu artikli 1 lõikega 2 hõlmatud eesmärkidel (dumpinguvastased ja tasakaalustavad tollimaksud GATT 1994 VI artikli alusel, kaitsemeetmed GATT 1994 XIX artikli alusel, päritolu märkimise nõuded GATT 1994 IX artikli alusel, kogusepiirangud või tariifikvoodid, riigihangetes kasutatavad päritolureeglid ja kaubandusstatistika). Peale selle kehtestatakse kavandatava aktiga WTO liikmetele kohustus teatada võimalikest mittesooduspäritolusertifikaatidest, mis on kohustuslikud impordi- või eksporditehingute tegemisel. Teated tuleb koostada, kasutades kavandatavale aktile lisatud vorme.

Kavandatava aktiga kehtestatavad teatamiskohustused täiendavad päritolureeglite lepingu artiklis 5 nimetatud kohustusi.

Seetõttu on vaja kindlaks määrata liidu nimel päritolureeglite komitees võetav seisukoht.

[3] ELT L 269, 10.10.2013, lk 1.

4. ÕIGUSLIK ALUS

4.1. Menetlusõiguslik alus

4.1.1. Põhimõtted

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 218 lõike 9 kohaselt võetakse vastu otsused, millega kehtestatakse „lepingus sätestatud organis liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte, välja arvatud õigusaktid, millega täiendatakse või muudetakse lepingu institutsioonilist raamistikku“.

Mõiste „õigusliku toimega aktid“ hõlmab akte, millel on õiguslik toime asjaomase organi suhtes kehtiva rahvusvahelise õiguse normide alusel. Siia hulka kuuluvad ka sellised õiguslikud vahendid, mis ei ole rahvusvahelise õiguse kohaselt siduvad, aga mis „võivad mõjutada otsustavalt liidu seadusandja vastu võetud õigusaktide sisu“[4].

4.1.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Päritolureeglite komitee on lepinguga, nimelt päritolureeglite lepinguga (WTO GATT 1994) moodustatud organ.

Akt, mis päritolureeglite komiteel tuleb vastu võtta, on õigusliku toimega akt. Päritolureeglite komitee vastuvõetavate aktide õiguslikku seisundit ei ole käsitletud ei Maailma Kaubandusorganisatsiooni asutamislepingus ega ka päritolureeglite lepingus. Kavandatava akti siduvus tuleb seetõttu kindlaks määrata kõnealuse akti teksti põhjal. Võttes arvesse mittesooduspäritolureeglite läbipaistvuse suurendamist käsitleva teatise sõnastust, käsitatakse kavandatavat akti õigusliku toimega aktina.

Kavandatav akt ei täienda ega muuda lepingu institutsioonilist raamistikku.

Seega on esildatud otsuse menetlusõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 9.

4.2. Materiaalõiguslik alus

4.2.1. Põhimõtted

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaalõiguslik alus sõltub eelkõige selle kavandatava akti eesmärgist ja sisust, mille kohta liidu nimel seisukoht võetakse. Kui kavandatava aktiga taotletakse kaht eesmärki või reguleeritakse kaht valdkonda ning üht neist võib pidada peamiseks, samas kui teine on üksnes kõrvalise tähtsusega, peab ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohasel otsusel olema üksainus materiaalõiguslik alus, st peamise või ülekaaluka eesmärgi või valdkonna tõttu nõutav õiguslik alus.

4.2.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Kavandatava akti peamine eesmärk ja sisu on seotud ühise kaubanduspoliitikaga.

Seepärast on esildatud otsuse materiaalõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikkel 207.

4.3. Kokkuvõte

Esildatud otsuse õiguslik alus peaks olema ELi toimimise lepingu artikkel 207 koostoimes artikli 218 lõikega 9.

5. KAVANDATAVA AKTI AVALDAMINE

Ei ole asjakohane.

[4] Euroopa Kohtu 7. oktoobri 2014. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa *vs.* nõukogu, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, punktid 61–64.

2019/0200 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel päritolureeglite komitees, mis on moodustatud Marrakechis 15. aprillil 1994 allakirjutatud lõppaktile lisatud päritolureeglite lepinguga (WTO GATT 1994)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõiget 3 ja artikli 207 lõike 4 esimest lõiku koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Liit sõlmis Marrakechis 15. aprillil 1994 allakirjutatud lõppaktile lisatud päritolureeglite lepingu (WTO GATT 1994) (edaspidi „leping“) nõukogu otsusega 94/800/EÜ[5] ja see jõustus 1. jaanuaril 1995.

(2) Lepingu artikli 4 alusel moodustati päritolureeglite komitee.

(3) Päritolureeglite komitee võtab [kuupäev] toimuval [...] koosolekul kavakohaselt vastu teatise mittesooduspäritolureeglite läbipaistvuse suurendamise kohta.

(4) On asjakohane määrata kindlaks liidu nimel päritolureeglite komitees võetav seisukoht, kuna kõnealune teatis on liidule siduv.

(5) Liidu nimel võetava seisukoha eesmärk on suurendada mittesooduspäritolureeglitega seotud õigusnormide ja tavade läbipaistvust eeskirjade abil, millega nähakse ette WTO liikmete poolne kohustuslik või vabatahtlik teatamine mittesooduspäritolureeglitest, milleks tuleb kasutada standardvorme. Selle tulemuseks on selgemad ja prognoositavamad päritolureeglid ning rahvusvahelise kaubanduse sujuvam toimimine,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Liidu nimel päritolureeglite komitee [...] koosolekul võetav seisukoht põhineb käesolevale otsusele lisatud päritolureeglite komitee akti eelnõul.

Liidu esindajad võivad ilma nõukogu täiendava otsuseta nõustuda akti eelnõu väiksemate redaktsiooniliste muudatustega, olenevalt arengusuundadest päritolureeglite komitee eelseisvatel koosolekutel, konsulteerides selleks liikmesriikidega, või kohapealsete kooskõlastuskoosolekute ajal.

[5] Nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsus 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubandusläbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994) (EÜT L 336, 23.12.1994, lk 1).

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja